

MATERIÁLNÍ VÝCVIKOVÁ ZÁKLADNA K PROBLEMATICE VELENÍ VOJSKŮM

Na základě probíhajících změn v naší socialistické společnosti je nezbytné náročně analyzovat každou oblast činnosti, vytyčit a uskutečnit opatření, která povedou k rozhodnému využití rezerv v procesech velení vojskům.

Úspěšnému rozvoji vojenské vědy a jejímu rychlejšímu zavádění do praxe bojové i operační přípravy vojsk napomáhá zdokonalování návyků v efektivním využívání materiální výcvikové základny. Vedoucí úlohu při řešení tohoto úkolu musí uplatňovat především vojenské školy. Během studia by důstojník neměl pouze vstřebávat předkládané mu hotové vědomosti, ale měl by je i tvůrčím způsobem rozvíjet, vidět neřešené aktuální problémy dané oblasti a hledat způsoby jejich řešení. Proto by vojenská akademie Antonína Zápotockého měla připravovat odborníka nejen s určitým rozsahem vědomostí, ale také schopného tvůrčí činnosti. Tato otázka není snadná, proto jsou v současné době zákonitě prosazovány snahy o podstatné zlepšení a zefektivnění výchovně vzdělávacího procesu posluchačů s ohledem na jejich přípravu pro praxi u vojsk. Nové nároky vyplývají ze složitosti soudobé a budoucí bojové techniky, z požadavků na intelektuální, morální, psychologickou činnost velitelů štábů i vojsk, podmínek vedení operace (boje), růstu množství informací, které vyžadují v procesech velení nové, kvalitativně dokonalejší pracovní postupy a metody práce. Zvláštní úlohu v tomto směru plní operačně taktické katedry,

kteří bezprostředně učí posluchače praktickému uplatňování metod velení v konkrétních procesech přípravy nebo průběhu operace (boje). Z těchto důvodů velení vojskům, jako cílevědomá činnost velitelů, štábů, náčelníků druhů vojsk, speciálních vojsk a služeb, vytváří základní předpoklady pro zvládnutí procesu přípravy operace (boje), i řízení vojsk při plnění bojových úkolů posluchači školy.

Široké přizpůsobení učební základny, oprávněně v okruhu působnosti operačně taktických kateder, napomáhá vědeckotechnickému pokroku ve vojenství a v předstihu připravovat posluchače ke zvládnutí nejsložitějších prostředků velení, které jsou postupně zaváděny k vojskům. Vytčené cíle v nové základní dokumentaci pro předmět velení vojskům a štábní služba požadavky prakticky řeší. V podstatě vyžadují, aby posluchači:

1. Znali:

- zásady vědecké organizace řídicí práce a psychologie řízení orgánů velení,
- procesy přípravy boje a operace,
- uplatňování pracovních postupů při zpracovávání bojových dokumentů,
- zásady přípravy časových rozpočtů, pokynů velitele, náčelníka štábu a náčelníka operační skupiny pro práci podřízených (štábu),
- způsoby uplatňování metod velení a vědeckého předvídání v procesu organizace boje,

— informační vazby mezi operačním a taktickým stupněm velení a uměli komplexně řešit (pomocí heuristických a exaktních metod) úkoly přípravy boje,
— organizaci přemísťování, rozvíjení, rozmísťování, ochrany a obrany míst velení v různých druzích boje.

2. Uměli:

— připravovat harmonogram práce štábu, kalendářní plán činnosti a úplnou metodiku práce velitele a štábu,
— pracovat podle této metodiky a organizovat činnost podřízených orgánů velení v reálném čase,
— zpracovávat a předkládat veliteli informační zprávy, návrhy a závěry z operačně taktických propočtů pro přijetí odůvodněných rozhodnutí,
— organizovat a řídit proces plánování boje,
— připravit a prakticky využívat ve štábních pracích soubory nomogramů, pomocných tabulek, pravítka pochodu, formalizované bojové dokumenty ke zvýšení efektivnosti pracovních činností,
— prakticky realizovat funkce a principy velení vojskům v cílevědomé práci velitele i štábu při přípravě nebo v průběhu boje,
— formulovat a předávat úkoly vojskům v systému velení, realizovat informační tok na místech velení, k nadřízenému, podřízeným a sousedům,
— organizovat práci podřízených orgánů velení podle časového rozpisu v reálném čase, v jednotě s obsahem metodiky práce,
— formulovat záměr boje a celé rozhodnutí velitele na základě závěrů z operačně taktických propočtů,
— koordinovat tok informací o úkolu a všech vznikajících změnách uvnitř štábu, ve směru k nadřízenému stupni velení a podřízeným,
— stručně, srozumitelně a přesně vyjadřovat podstatné údaje bojové situace, které směřují k formulaci bojových dokumentů,
— připravovat i organizovat kontrolní práci, rozborovou a analytickou činnost.

3. Získali praktické návyky v:

— uplatňování prostředků automatizace v procesech velení k dosažení požadované kvality a efektivnosti práce orgánů velení,
— zpracovávání písemných a grafických dokumentů k velení vojskům, včetně dokumentů informačních, výkazových a pomocných,
— organizaci různých zaměstnání a požadované předpoklady pro vazbu přípravy

specializace na vševojskové procesy velení v boji a operaci.

4. Seznámili se s:

— přípravou i organizací obranné a útočné operace,
— zvláštnostmi práce v automatizovaných systémech velení vojskům,
— organizací nácviků ve velení a štábních nácviků na taktickém i operačním stupni,
— novými poznatky teorie i praxe velení vojskům na základě uskutečněných cvičení u vojsk,
— obsahem publikací, vědeckých úkolů a pomůcek, které obsahují problematiku velení vojskům,
— materiálně výchovnou základnou školy pro možnou aplikaci získaných poznatků při zkvalitňování oblasti velení u vojsk.
Ke splnění těchto úkolů byla ve VA AZ rozšířena učební základna o moderní **cvičné velitelské stanoviště (CVS)**, které plní v podstatě tři funkce:

— zabezpečuje jednotlivá pracoviště vševojskové armády (pluku, divize) a současně umožňuje široké využívání prostředků automatizace z hlediska perspektivy,
— rozšiřuje možnosti vstupu učitele do výchovně vzdělávacího procesu ve velení vojskům a umožňuje zvýšit intenzifikaci přípravy posluchačů,
— napomáhá katedrám a fakultě při zvyšování intenzity samostatné přípravy posluchačů v průběhu studia, při semestrálních a závěrečných zkouškách.

Základním a rozhodujícím přínosem cvičného velitelského stanoviště je (na principu využití výsledků současné vojenské vědy a techniky) vytvořený nový model materiálně výchovné základny k vykonávání praktického učebního procesu, který odpovídá dosaženému i perspektivnímu stupni vývoje ČSLA. Tento model nejen předstihuje současné období vývoje, ale napomáhá především stanovit a průběžně ověřit pracovní postupy, metody velení a metodické přístupy velitelů i štábů v procesech přípravy operace (boje).

Cvičné velitelské stanoviště umožňuje nejen uplatňování metody a formy působení učitele na posluchače, ale zapojuje je do aktivní pedagogické (řídící) činnosti jako budoucí velitele, náčelníky, příslušníky štábů k získání požadovaných dovedností a návyků pro práci u vojsk.

Důležitou stránku v koncepci CVS tvoří ekonomie učení (výcviku). Tento problém vystupuje do popředí v myšlení učitelů i posluchačů. Vzniká otázka, zda vynaložené finanční, pracovní a materiální pro-

středky mají svou návratnost v efektivnější, intenzivnější a produktivnější přípravě posluchačů.

Konkrétní výsledky již po jednom roce prokazují oprávněnost celého projektu. Plní všechny uvedené funkce. Navíc zařízení účinně napomáhá přípravě vědeckopedagogického sboru ve velení. Je realizována dlouholetá snaha o zavedení pravidelných, intenzivních, vysoce efektivních nácviků ve velení vojskům a štábních nácviků s posluchači postgraduálního studia (PGS). Velitelské stupně od armády po pluk produktivně využívají prostory pro velitelsko-štábní cvičení. Posluchači se prakticky připravují ve vyčleněných pracovních místech na skupinová cvičení, semestrální i závěrečné zkoušky.

Na základě těchto argumentů je možné učinit závěr, že výchovně vzdělávací proces odráží i požadavky vědeckotechnického pokroku ve vojensktví ve smyslu 5. zasedání ÚV KSČ v roce 1987. Proto náklady vynaložené na projekt cvičného velitelského stanoviště jsou plně opodstatněné a mají svou návratnost. Vyučovací proces je složitý a náročný na přípravu učitele. V něm nejde jen předat a přijmout maximální množství informací, ale jde o vědecké, cílevědomé řízení výchovně vzdělávacího procesu k získání velitelských, metodických návyků i dovedností posluchačů pro jejich uplatňování v praxi, v konkrétních podmínkách u vojsk. Mám za to, že komplex prostředků cvičného velitelského stanoviště VA AZ je natolik motivující, že může **přispět k některým tvůrčím aplikacím u vojsk**. Funkčním zaměřením mohou jednotlivá řešení napomoci štábům prakticky uplatnit použité technické i organizační prvky CVS na velitelských stanovištích, záložních (předsunutých) velitelských stanovištích i zpevněných místech velení vševojskových svazů (svazků).

Cvické velitelské stanoviště plní především funkci rozvoje intenzifikace přípravy posluchačů. Po posouzení kladů i záporů by mohlo plnit další funkci, a to prostředkem metodické a velitelské přípravy velitelského sboru štábů vševojskových svazů. Kladem je, že CVS tvoří kompaktní celek a poskytuje okamžitý přehled veliteli nebo řídícím orgánům o činnosti jednotlivých pracovišť štábu, čímž zabezpečuje průběžnou kontrolu průchodnosti údajů, výpočtů, kalkulací, charakteristik a informací v celém systému velení. Proto vyhovuje soudobým požadavkům na velení, myšlení, řízení a organizátorskou práci. Současně efektivně působí na konkrétní využívání výpočetní techniky v procesech

přípravy i průběhu operace (boje) a zabezpečuje postupně zvládnutí metody práce velitele i štábu ve velení vojskům.

Přístup k širšímu uplatňování nového zařízení cvičného velitelského stanoviště se musí vyznačovat iniciativou a odpovědností, snahou o neustálou obnovu i obhacování metodických či velitelských návyků velitelského sboru, včetně posluchačů VA AZ ve velení vojskům.

Efektivní využití všech předností CVS závisí na třech základních veličinách: na čase, kvalitě přípravy posluchačů a na organizačních schopnostech učitele (řídícího zaměstnání). To proto, že současné specifické podmínky vyžadují nejen zkrácení času na zvládnutí podstatně většího množství informací (poznatků, vědomostí), ale i dosažení maximálních výsledků ve výukovém procesu posluchačů.

Osvojování metodických a velitelských dovedností i návyků ve výchovně vzdělávacím procesu je složité, ale kompaktní. Postupuje se v něm podle předem stanovených výchovných a učebních cílů, kdy nejde pouze o to získat určitou sumu znalostí, ale o vytváření osobnosti velitele, náčelníka, pracovníka štábu, který postupně zvládá funkční povinnosti pro plnění jednotlivých pracovních činností metody práce v poli a právě tomu CVS plně napomáhá a vyhovuje.

Cvické velitelské stanoviště vychází z organizace pracovišť na velitelském stanovišti vševojskové armády — viz **obr. 1**.

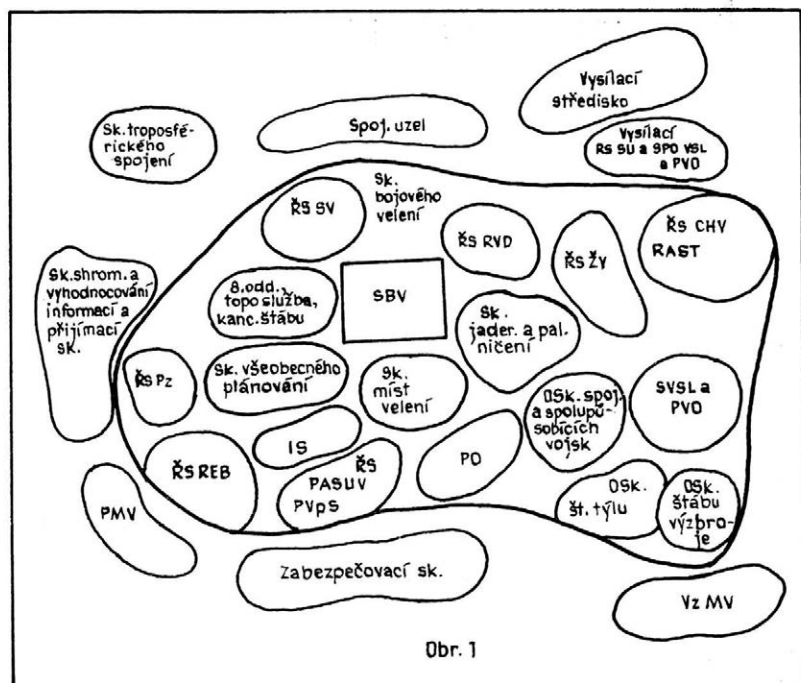
Pracoviště týlového velitelského stanoviště tvoří základní učebny posluchačů, které jsou propojeny telefony (televizí) s CVS.

Samostatný celek pro přípravu velitelského stupně pluk — divize je vybudován v suterénu budovy.

Jednotlivé prvky velitelského stanoviště armády jsou umístěny v osmnácti místnostech.

Speciální pracoviště pro stupeň pluk — divize tvoří pět středních pohyblivých štábních pracovišť, devět pracovišť v obrněných transportérech a řídící stanoviště učitele. Dále jsou přibírány do systému velení pracoviště, která aplikovaně lze využít ze systému VS vševojskové armády.

Každé z pracovišť CVS je vybaveno a rozmístěno podle nařízení náčelníka GŠ ČSLA. Základem skupiny bojového velení je středisko bojového velení, ze kterého jsou realizována organizační opatření. Technické vybavení střediska bojového velení (SBV) — viz **obr. 2**. Spojovací síť je adekvátní běžným požadavkům VS vševojskové armády.

Obr. 1

V SBV jsou trvale vymezena pracovní místa pro velitele, náčelníka politického oddělení, velitele raketového vojska a dělostřelectva, vojska PVO i letectva, náčelníka operačního a zpravodajského oddělení.

Krátkodobě mohou být v procesu přípravy nebo v průběhu operace přizváni náčelníci speciálních vojsk a služeb.

Technické vybavení střediska bojového velení (SBV) umožňuje:

1. Splnit úkoly v přípravě a průběhu operace (boje) a organizovat spojení ve vertikální i horizontální rovině v daném systému velení (od nadřazeného k podřízeným a naopak).

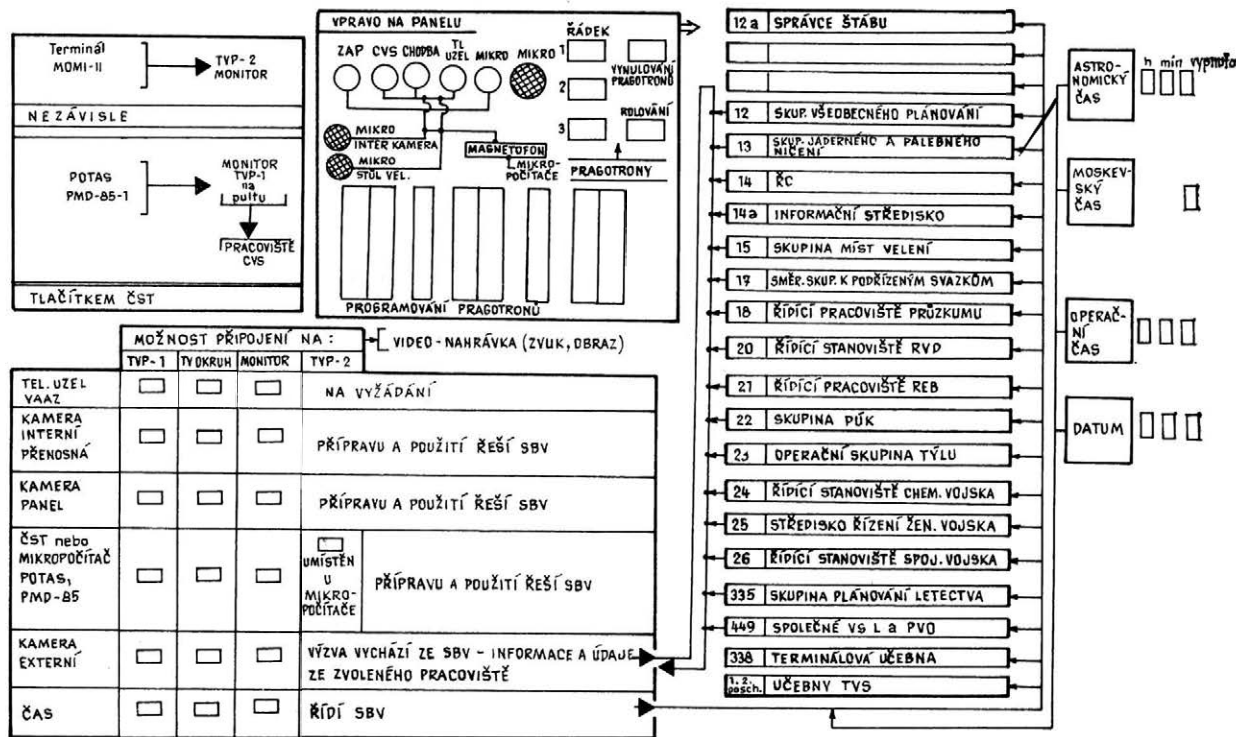
2. Sledovat (na pragotronech) výpis z harmonogramu práce, minulou činnost velitele a štábu — viz *tabulku*, současně probíhající, budoucí i následnou činnost s uvedením doby (od — do) a dané činnosti řešené orgány velení (umístění pragotronů je ve středisku bojového velení,

na pracovišti skupiny všeobecného plánování a informačního střediska).

3. Mít průběžný přehled o středoevropském (SEČ), moskevském (MČ) a operačním čase (OČ) i datu. (Čas je vysílán na monitor střediska bojového velení a všech pracovišť cvičného velitelského stanoviště. Potřebné změny jsou řešeny na ovládacím pultu tohoto střediska.)

4. Využít televizní okruh ve dvou pracovních režimech, a to v:

- operačním (bojovým) pracovním režimu tím, že na první monitor přicházejí operačně taktické propočty terminálové sítě a další plněné úkoly a zpracované informace, nebo úkoly či informace zpracovávané mikropočítači PMD-85-1 a POTAS, které jsou umístěny na řídicím pultu SBV; na druhý monitor SBV může být snímána situace ze skupiny bojového velení pro druhy vojsk a speciální vojska, nebo od druhů vojsk a speciálních vojsk pro potřebu skupiny bojového velení a vybraná pracoviště cvičného velitelského stanoviště; současně mohou být reproduktory ce-

Obr. 2

1.	Převzetí úkolu od nadřízeného (PBN, BN, BR)
2.	Studium obdrženího úkolu
3.	Ujasnění úkolu
4.	Pokyny velitele pro NŠ k orientaci jeho zástupců, velitelů druhů vojsk a náčelníků speciálních vojsk
5.	Vyhlášení časového rozpočtu
6.	Hodnocení situace
7.	Operační orientace
8.	Operačně taktické propočty poměrů sil a hustot
9.	Příprava charakteristiky boje (operace)
10.	Přijetí zámyslu boje (operace), schvalování zámyslu nadřízeným
11.	Vyhlášení zámyslu boje (operace)
12.	Pokyny NŠ pro práci štábu
13.	Informační zprávy a návrhy
14.	NŠ,
15.	NOO (NOSK),
16.	NZO,
17.	V RVD (N RVD, ND),
18.	V VPVO (N PVO),
19.	VL-ZVL (NSK BVL),
20.	NŽV (NŽS),
21.	N CHV (N CHS),
22.	ZVV,
23.	ZT,
24.	N org. dop. odd.
25.	N PO (ZVP)
26.	Zpracování a doručení předběžných bojových nařízení podřízeným
27.	Přijetí rozhodnutí velitele a zpracování textové části
28.	Schválení rozhodnutí velitele nadřízeným, vyhlášení rozhodnutí
29.	Schválení bojového rozkazu (bojového nařízení) a odborných bojových nařízení
30.	Doručení bojových úkolů podřízeným
31.	Příprava a provedení rekognoskace
32.	Zpracování plánové tabulky součinnosti
33.	Organizace součinnosti F-A
34.	Organizace součinnosti A-d
35.	Organizace součinnosti d-p
36.	Schválení Plánu operace a jeho příloh
37.	Schválení plánů druhů vojsk a speciálních vojsk
38.	Příprava a uskutečnění kontrol
39.	Zpracování souhrnného operačního hlášení

lé televizní sítě cvičného velitelského stanoviště využity pro přenos informací, údajů a různých úkolů i signálů z magnetofonových nahrávek, nebo mohou být natočeny různé nahrávky pro uchování informací k dalšímu zpracování; souběžně mohou být snímány televizní kamerou řídicího pultu skupiny bojového velení doplňkové údaje, části bojových dokumentů, časový rozpočet, harmonogram práce a kalendářní plán pro ostatní pracoviště cvičného velitelského stanoviště, totéž může při napojení snímacích kamer na ostatních pracovištích být uskutečněno pro potřebu SBV;

— školním výukovým pracovním režimem použitím televizního studia VA AZ pro všechna pracoviště cvičného velitelského stanoviště k objasnění vybrané problematiky (zařízení umožňuje využití magne-

fonových a televizních nahrávek pro pracoviště cvičného velitelského stanoviště, nebo pro přímý přenos přijímání informačních zpráv, návrhů velitelem či zámyslů a rozhodnutí pro všechny posluchače, kteří pracují na různých úkolech, pracovištích cvičného velitelského stanoviště a v různých funkcích; totéž lze řešit z některého vybraného pracoviště druhů vojsk nebo speciálních vojsk pro průběžnou výuku posluchačů; kromě toho je možné využít snímací televizní kamery řídicího pultu skupiny bojového velení pro zvýraznění vybraných učebních úkolů a problémů; vybavení SBV umožňuje kvalitní vedení pracovních map a získání přehledu o silách i prostředcích armády, zabezpečuje práci na terminálu a v terminálové síti cvičného velitelského stanoviště (VS A).

Cvičné velitelské stanoviště vytváří kvalitativně nové podmínky pro přípravu posluchačů a příslušníky vědeckopedagogického sboru VA AZ. Jednotlivá pracoviště cvičného velitelského stanoviště tvoří učební základnu, která zabezpečuje postupný přechod na intenzifikaci výchovně vzdělávacího procesu a konkrétní praktické zvládnutí posluchači prostředků automatizace (výpočetní techniky) v procesech přípravy i průběhu operace (boje). Cílevědomá příprava výuky budoucích velitelů či příslušníků štábu využitím cvičného velitelského stanoviště tak napomáhá dalšímu zvýšení efektivity jejich přípravy pro praxi u vojsk.

Po zhodnocení kladů a záporů tohoto stanoviště by mohlo dojít k jeho širšímu využívání i štáby vševojskových armád.